

Rapport: Bevraging Lokale Ouderenraden

November 2015

Inleiding

De lokale ouderenraad is een ingeburgerd instrument van beleidsparticipatie in de Vlaamse gemeenten: in 90% van de gemeenten in Vlaanderen is een adviesraad voor het ouderenbeleid actief. Een groot aantal van deze adviesraden zijn bovendien al geruime tijd actief.

Binnen de Commissie Ouderenraden van de Vlaamse Ouderenraad werd begin 2015 de vraag gesteld naar een stand van zaken van de werking van de lokale ouderenraden. Vorige bevestigingen waren een aantal jaren oud, en werden vaak enkel door de voorzitter of begeleidende ambtenaar van het lokale ouderenbeleid beantwoord. Deze bevestiging beoogde een foto door de ogen van de lokale ouderenraad zelf: in een begeleidende brief werd gevraagd deze ter bespreking voor te leggen aan het bestuur van de ouderenraad.

De Vlaamse Ouderenraad werd bovendien in 2015 erkend als 'Partnerorganisatie' in het kader van het decreet ter stimulering van een inclusief Vlaams Ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen. Een jaarlijkse meting van de werking van de lokale ouderenraden (een 'barometer') werd opgenomen als één van de instrumenten van deze Partnerorganisatie. De Partnerorganisatie zal zo jaarlijks een stand van zaken van de werking maken. Deze gegevens moeten ook als basis dienen voor de aanmaak van een aantal ondersteuningsmiddelen voor lokale ouderenraden. De huidige bevestiging vormt hiervoor een goede vergelijkingsbasis.

Methode

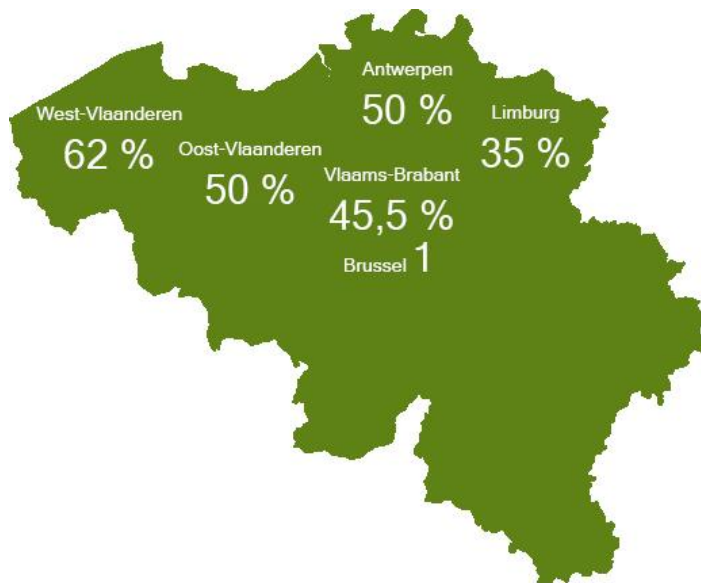
Begin maart '15 werden de voorzitters van alle lokale ouderenraden aangeschreven met de vragenlijst. De ouderenbeleidscoördinatoren van de gemeenten werden ingelicht, zodat ze de ouderenraden hierin mee konden stimuleren. In de begeleidende brief werd gevraagd de vragenlijst in te vullen (ev. samen met de ouderenbeleidscoördinator) en deze eveneens te bespreken in de bestuursvergadering, zodat een 'gedragen' mening van de eigen werking gegeven werd.

Respons

De respons was vrij hoog: 142 van de 304 (47%) lokale ouderenraden bezorgden een ingevulde vragenlijst terug aan de Vlaamse Ouderenraad.

Provinciaal verschilt de responsgraad als volgt:

Respons per provincie:

Antwerpen: 35 op 70 LOAR
Oost-Vlaanderen: 31 op 62 LOAR
West-Vlaanderen: 36 op 58 LOAR
Limburg: 14 op 40 LOAR
Vlaams- Brabant: 25 op 55 LOAR
Brussel: 1 op 19 LOAR

Totaal: 142 vragenlijsten van 304 LOAR: 47%

Bedenkingen

Zoals vermeld werden de vragenlijsten ingevuld door de lokale adviesraden zelf.

Hierdoor werd de situatie beschreven zoals deze gezien wordt door de ogen van de eigen bestuurders. Deze gegevens dienen dus ook zo geïnterpreteerd te worden. We merkten bovendien dat sommige open vragen niet altijd op dezelfde manier geïnterpreteerd werden.

Dit rapport beperkt zich eveneens tot de algemene resultaten, zonder provinciale verwerking.

De vragenlijst bevatte zowel kwantitatieve als kwalitatieve vragen. De kwalitatieve (open) vragen waren als dusdanig moeilijker te verwerken, waarbij enkel 'algemene tendensen' konden afgeleid worden in plaats van objectief cijfermateriaal.

De verkregen resultaten worden waar mogelijk vergeleken met de resultaten van eerdere bevragingen en onderzoeken (Messelis, 2004 en 2010 en Verlinden, 2004).

Gebruikte afkortingen

BBC	Beheers- en beleidscyclus
BP	Beleidsplan
LOAR	lokale ouderenraad / ouderenadviesraad
OAR	Ouderenraad
POR	Provinciale ouderenraad
WZC	Woonzorgcentrum

Inhoudsopgave

Deel 1: Structuur en samenstelling van de lokale ouderenraad	4
1. Structuur van de lokale ouderenraad	4
2. Het dagelijks bestuur, de vergadering waar beslissingen genomen worden	4
3. Samenstelling van het bestuur naar aantal leden, geslacht en leeftijd	7
4. Welke ouderenorganisaties zijn vertegenwoordigd in de LOAR?.....	8
5. Aandacht voor een diverse ouderenpopulatie?	9
6. Beperking in mandaatperiode?	11
7. Stemrecht?.....	11
8. Werkgroepen en commissies	12
9. Tijdsbesteding van de ouderenraden: adviseren, organiseren of vorming?	12
Deel 2: Adviesfunctie	16
10. Aantal adviezen en standpunten	16
11. Betrokkenheid bij de Beleids- en Beheerscyclus (BBC).....	19
12. Een eigen memorandum?	19
13. Wie is betrokken bij de opvolging van adviezen?	20
14. Op welke manier volgt de ouderenraad de adviezen op?	21
Deel 3: Tevredenheid – doorstroming vanuit andere niveaus	22
15. Krijgt de LOAR reactie op de geformuleerde adviezen?	22
16. Is de LOAR op de hoogte van beleidsinitiatieven?	24
Deel 4: Contacten met partners	24
17. Contacten met de gemeente	24
18. Zijn er professionele deskundigen aanwezig in de LOAR?	27
19. Communicatie	27
Deel 5: Ondersteuning	30
20. Ouderenbeleidscoördinator	30
21. Ondersteuning van het bestuur	31
22. Subsidie	33
Deel 6: De toekomst	35
23. Kansen voor de ouderenraad: meer adviseren, minder activiteiten?	35
Bedenking tot slot	37
Tien aanbevelingen voor (de ondersteuning van) lokale ouderenraden:	38
Referenties	40

Deel 1: Structuur en samenstelling van de lokale ouderenraad

Schets van de bevraagde ouderenraden

Inleidend werden algemene identificatiegegevens van de lokale ouderenraad opgevraagd: de gemeente, het aantal zestigplussers in de gemeente en het opstartjaar van de lokale ouderenraad. De deelnemende ouderenraden bleken vrij evenwichtig verdeeld over de 5 Vlaamse provincies (zie inleiding).

55% van de LOAR werd opgericht tussen 1991 en 2010. Uit de gegevens kan niet afgeleid worden of de LOAR die niet antwoordden eerder de jonge of oudere raden zijn. Het aantal jonge LOAR (opgericht tussen 2010 en nu) is klein.

Verdeling LOAR volgens oprichtingsdatum:

1970 – 1980:	16%
1981 – 1990	15,5%
1991 – 2000	27,5%
2001 – 2010	27,5%
2010 – nu	3,5%
Onbekend	10%

1. Structuur van de lokale ouderenraad

De bevraagde LOAR rapporteren een ‘klassieke’ getrapte bestuursstructuur. Hoewel het ging om een open vraag, komen onderstaande bestuursstructuren in zeer veel antwoorden terug:

- 92% van de lokale ouderenraden vermeldt een algemene vergadering
- 76% werkt met een dagelijks bestuur
- 14% meldt (bijkomend) een kerngroep
- 51% gebruikt werkgroepen om bepaalde thema’s in de werking ter harte te nemen

2. Het dagelijks bestuur, de vergadering waar beslissingen genomen worden

De lokale adviesraden werden expliciet gevraagd om bij het beantwoorden van deze vraag te verwijzen naar de vergadering ‘waar de beslissingen genomen worden’.

De vraag werd letterlijk als volgt opgenomen:

“De vergadering waar de beslissingen worden genomen, verder genoemd het ‘bestuur’. Wie maakt deel uit van het bestuur”

Er werd met open vragen gepolst naar de samenstelling en voornaamste inhoudelijke punten. De antwoorden werden nadien geordend in grotere antwoordcategorieën.

Samenstelling dagelijks bestuur

Wanneer gevraagd werd wie deel uitmaakt van het bestuur, vermeldden de LOAR volgende 'groepen':

% van de LOAR	vermeldden...
94%	Ouderenverenigingen
63%	Vertegenwoordigers gemeente
43%	Vertegenwoordigers OCMW
42%	Individuele ouderen
54%	Ouderenconsulent of ambtenaar ouderenbeleid
26%	Vertegenwoordigers WZC
12,6%	Vertegenwoordigers lokale dienstencentra
11%	Deskundigen
9%	Vertegenwoordigers politieke partijen

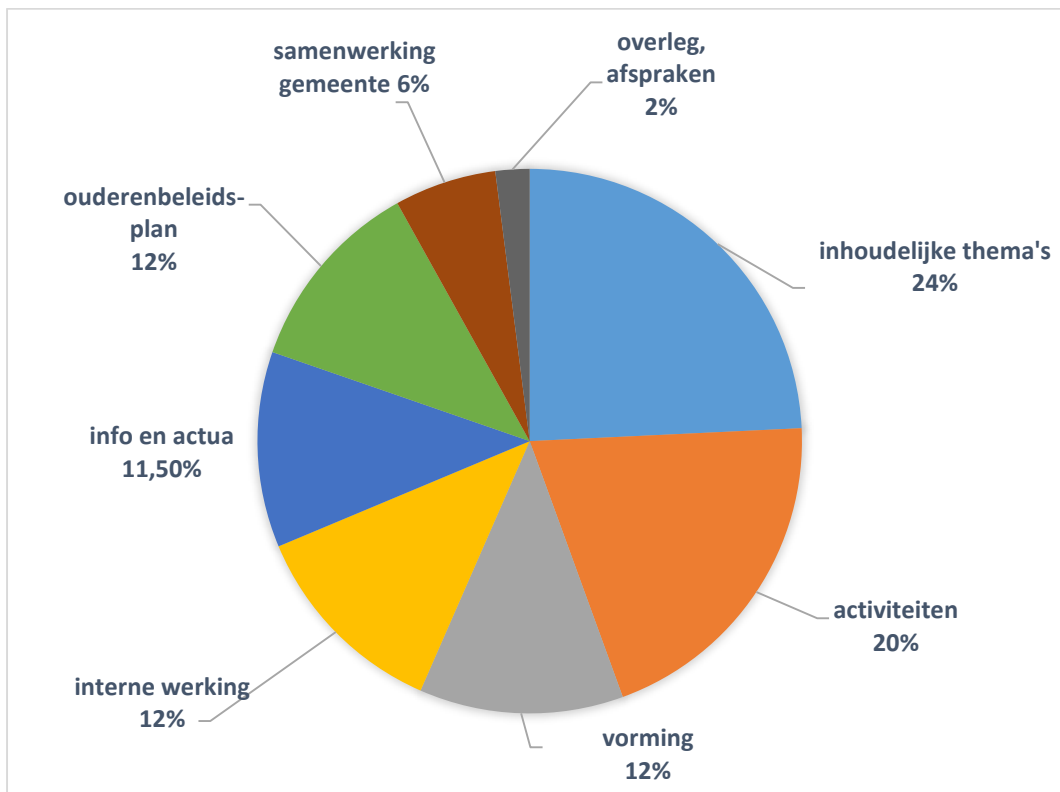
Ouderenraden denken in de eerste plaats aan de ouderenverenigingen als leden van hun raad. Vervolgens werden vertegenwoordigers van het beleid aangehaald, samen met 'de ambtenaar' of personen die vanuit hun professionele bevoegdheid bezig zijn met het ouderenbeleid in de gemeente. 54% van de LOAR vermeldde de ouderenbeleidscoördinator zelf spontaan als lid van het dagelijks bestuur, hoewel 80% van de lokale ouderenraden doorgaf dat er een ouderenbeleidscoördinator aanwezig is in hun gemeente (zie vraag 20). De vraag stelt zich of de ouderenbeleidscoördinator als lid van het bestuur wordt aanzien, of enkel als ondersteunend ambtenaar.

42% noteerde de individuele ouderen als leden van de ouderenraden. Daarnaast vermeldde 11% van de LOAR deskundigen als lid van het dagelijks bestuur en 9% had het over vertegenwoordigers van de politieke partijen. Deze gegevens bevestigen de resultaten van het onderzoek van Messelis uit 2010, waarbij de voorzitters eveneens vooral de ouderenverenigingen zagen als vertegenwoordigers in de lokale ouderenraden.

Deze antwoorden dienen ons –gezien de historische achtergrond, waarbij lokale ouderenraden inderdaad vooral bestonden uit vertegenwoordigingen uit het verenigingsleven– zeker niet te verbazen. Anderzijds vermeldden toch meer dan 4 op 10 ouderenraden de betrokkenheid van de individuele ouderen.

Wat waren de voornaamste agendapunten in 2013-2014?

Wat doen deze dagelijkse besturen? Waarmee is de lokale ouderenraad bezig? Met een open vraag werd gepolst naar de voornaamste agendapunten. Dit leverde een lange lijst aan (concrete) agendapunten, die geclusterd werden tot een aantal antwoordthema's. De cijfermatige verwerking van deze vraag dient gerelativeerd te worden: een aantal 'agendapunten' konden immers onder verschillende antwoordcategorieën ondergebracht worden. De clusters geven ons wel een beeld van een aantal terugkomende thema's in de antwoorden:

Het percentage van de antwoorden dat te maken had met...:

Inhoudelijke thema's	24%
Activiteiten	20%
Vorming, infosessies	12%
Interne werking	12%
Informatie en actualiteit doorgeven	11,5%
Ouderenbeleidsplan, ouderenbehoefteonderzoek	12%
Samenwerking gemeente	6%
Interne afspraken en overleg	2%

Er bleken grote verschillen te vinden tussen lokale ouderenraden onderling.

Bij indeling in grotere categorieën blijkt **32%** van de vermelde onderwerpen te maken te hebben met **eigen organisatie van activiteiten, infosessies en vorming**.

Daarnaast is **36%** van de thema's toe te schrijven aan **inhoudelijke werking en werking rond het ouderenbeleidsplan**.

Hoge vergaderfrequentie

Hoe vaak komt het bestuur bij elkaar?

40% van de lokale ouderenraden vergadert maandelijks

11% vergadert tweemaandelijks

38,5% vergadert één keer per kwartaal

8,5% vergadert vijf keer per jaar

3. Samenstelling van het bestuur naar aantal leden, geslacht en leeftijd

Aantal leden

Gemiddeld tellen de besturen van de lokale ouderenraden die de vragenlijst beantwoordden **16,5 leden**. Gezien de grote verschillen tussen besturen, zegt dit cijfer niet veel. Het kleinste 'dagelijks bestuur' telt 3 leden, het grootste 50 leden. Het is daarom interessanter de verdeling van de lokale ouderenraden volgens 'grootte' van hun samenstelling onder de loep te nemen.

28%	heeft minder dan 10 leden
41%	heeft tussen 10 en 20 leden
21,6%	heeft tussen 20 en 30 leden
9,4 %	heeft meer dan 30 leden

Lokale ouderenraden hebben grote 'vergaderingen waar de beslissingen genomen worden'. De samenstelling vanuit een brede groep vertegenwoordigers speelt hier zeker een rol.

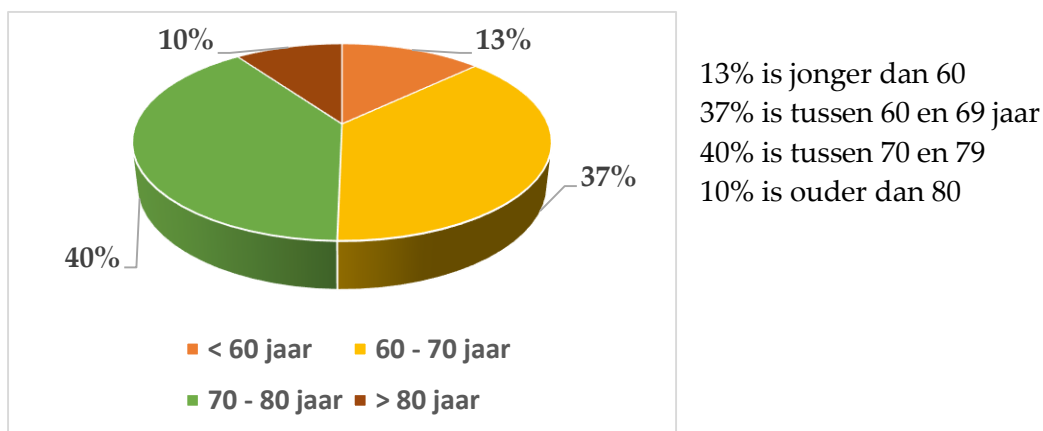
Aantal bestuursleden volgens geslacht: een quasi gelijke verdeling

De verdeling tussen mannen en vrouwen verloopt bijna gelijk: **47% van de bestuurders is vrouw, 53% man**. Deze gegevens bevestigden het laatste onderzoek van Messelis (2010) niet, waar procentueel meer vrouwen aanwezig waren in de dagelijkse besturen van de lokale adviesraden (60% vrouwen, 40% mannen). Wel zien we een stevige stap vooruit in vergelijking met onderzoek uit 2004 waar mannen nog stevig oververtegenwoordigd waren (62% mannen en 38% vrouwen).

Aangezien deze bevraging niet polste naar het geslacht van de voorzitter, kan ook de doorzetting van de vervrouwelijking niet afgeleid worden. Wel beantwoorde de genderverdeling aan de Vlaamse regelgeving, waarbij maximum 2/3 van de leden van de gemeentelijke adviesraden van hetzelfde geslacht mogen zijn om geldige adviezen te kunnen formuleren (Nieuwe Gemeentewet van 1998, art 120 bis).

Aantal bestuursleden volgens leeftijd

De leeftjidsverdeling van de bestuursleden ziet er als volgt uit:

Er wordt van uit gegaan dat de jongste categorie (-60-jarigen) vooral bestaat uit vertegenwoordigers van gemeente, OCMW, of woonzorgcentra, die beroepsmatig deel

uitmaken van de lokale ouderenraad. Deze categorie wordt volgens het decreet ook nog niet als ‘ouderen’ gezien. Aangezien de gehanteerde leeftijdscategorieën in deze bevraging niet overeenstemden met de categorieën die in voorgaande studies gebruikt werden, kunnen weinig eenduidige resultaten afgelijnd worden. Toch is er een vrij groot aandeel aan ‘jongere’ bestuursleden: 37% is tussen 60 en 69 jaar.

De voorzitter verjongt (nog) niet

De voorzitters van de deelnemende LOAR zijn gemiddeld 71 jaar oud, exact dezelfde gemiddelde leeftijd als in de bevraging van Messelis van 2010. Verjonging is nog niet aan de orde. Dit wordt ook bevestigd door het beperkte aantal voorzitters jonger dan 65 jaar (9%), wat duidelijk lager is dan in de bevraging van Messelis (2010), waar nog 13% van de voorzitters jonger dan 65 was.

Leeftijdsgrenzen?

Het aantal lokale ouderenraden dat aangaf een minimumleeftijdsgrens te hanteren voor nieuwe leden, is ongeveer even groot als het aantal raden dat geen leeftijdsgrens hanteert: 51% meldde wel een minimumleeftijdsgrens, bij 48% was dit niet het geval. Bovengrenzen op leeftijd worden echter niet gehanteerd (98,5% van de LOAR doet dit niet).

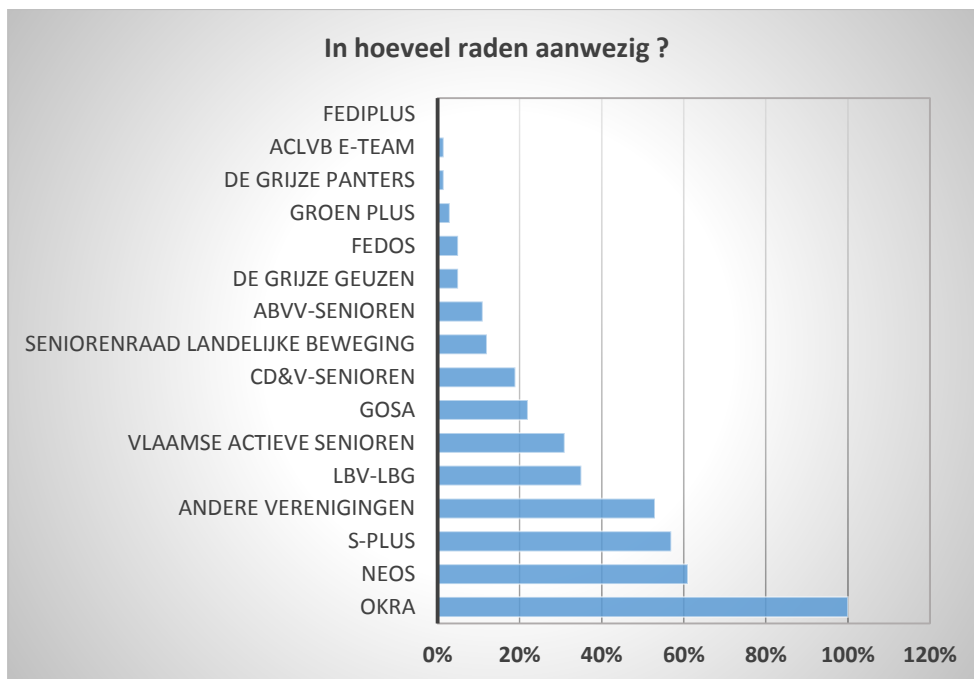
4. Welke ouderenorganisaties zijn vertegenwoordigd in de LOAR?

Net zoals de Vlaamse Ouderenraad, bestaan de lokale ouderenraden onder andere uit vertegenwoordigers van lokale ouderenverenigingen. Per vereniging werd opgelijst in hoeveel procent van de LOAR deze verenigingen een vertegenwoordiging opneemt:

Vereniging	Percentage LOAR waarin de vereniging vertegenwoordigd is
ABVV-senioren	11%
ACLVB E-team	1,5%
CD&V senioren	19%
De Grijze Geuzen	5%
De Grijze Panters	1,5%
Fediplus	0%
FedOS	5%
GOSA	22%
Groen Plus	3%
LBV- LBG	35%
Neos	61%
OKRA	100%
S-Plus	57%
Seniorenraad Landelijke Beweging	12%
Vlaamse Actieve senioren	31%
Andere	53%

Dit weerspiegelt de grootte en regionale spreidingen van de verenigingen. Ook ‘andere verenigingen’ blijken regelmatig een vertegenwoordiging op te nemen, waarbij men verwijst naar sociaal-culturele verenigingen die niet exclusief met werken rond een ‘oudere’ doelgroep (KWB, Ziekzorg,...).

Volgende figuur maakt deze cijfers visueel:

Georganiseerd/niet-georganiseerd

Gezien de vertegenwoordiging van de plaatselijke (ouderen)verenigingen in de LOAR, moet het niet verbazen dat de verhouding tussen georganiseerde en niet-georganiseerde ouderen in het dagelijks bestuur 3/4 tegenover 1/4 bedraagt (74% van de bestuursleden komt vanuit 'georganiseerde' hoek). Waarschijnlijk slaat deze verhouding nog verder door in het voordeel van de georganiseerde ouderen, wanneer de (professionele) vertegenwoordigers zouden weggelaten worden uit de bevraging.

Zijn er nog andere vertegenwoordigers in het dagelijks bestuur?

Ook volgende vertegenwoordigers nemen, bij de lokale ouderenraden die de vragenlijst beantwoordden, deel aan de besturen van de lokale ouderenraden:

- In 62% zijn de woonzorgcentra vertegenwoordigd
- In 48% is het lokaal dienstencentrum vertegenwoordigd
- In 13% nemen andere diensten een vertegenwoordiging op
- In 10% zijn sportclubs vertegenwoordigd
- In 7% is een dienst voor thuiszorg vertegenwoordigd
- Aandacht voor een diverse ouderenpopulatie?

5. Aandacht voor een diverse ouderenpopulatie?

Opvallend is dat 27,5% van de lokale ouderenraden die de vragenlijst beantwoordden expliciet aanhaalde **geen aandacht** te hebben voor specifieke doelgroepen. 68% zegt **wel aandacht** te besteden aan 1 of meerdere categorieën van specifieke doelgroepen.

Welke doelgroepen?

Wanneer gepolst werd naar de groepen waaraan men wél aandacht schenkt, kwamen volgende antwoordcategorieën naar voor:

Leeftijd:

In 18% van de ouderenraden wordt aandacht geschonken aan 80+'ers, **6,3%** denkt aan jonggepensioneerden.

Financieel:

17,6% van de ouderenraden zegt aandacht te besteden aan mensen in armoede, mensen met financiële problemen, kansarmen.

Gezondheid en zorg:

15% van de ouderenraden zegt aandacht te schenken aan mensen met een beperking of mensen met dementie.

In 17% van de lokale ouderenraden wordt aandacht geschonken aan mensen die niet of minder mobiel zijn, die toegankelijkheidsproblemen hebben of die zich verplaatsen in een rolstoel.

3,5% heeft aandacht voor zorgbehoevenden.

8% vermeldt aandacht voor ouderen in woonzorgcentra, rusthuizen.

Wanneer bovenstaande percentages samengeteld worden, vermeldde maar liefst **43,5%** van de lokale ouderenraden rekening te houden met ouderen die speciale aandacht nodig hebben op het gebied van zorg, gezondheid en/of mobiliteit.

Sociaal netwerk:

5% denkt aan de niet-georganiseerde ouderen in de werking van de LOAR.

Eenzaamheid is een problematiek waarvoor 15,5% van de ouderenraden aandacht heeft.

5% vermeldt alleenstaanden als specifieke aandachtsgroep.

5,6% denkt aan de ouderen uit andere culturen wanneer het gaat om specifieke doelgroepen en 1,4% vermeldt aandacht voor holebi's.

Aangezien het hier om open vragen gaat, en de gehanteerde clusters soms overlappen mogen deze cijfers niet absoluut geïnterpreteerd worden. Ze geven wel een indicatie van de doelgroepen waar de deelnemende ouderenraden spontaan mee bezig zijn.

Aandacht voor diversiteit: waar en wanneer?

Ouderenraden kunnen op verschillende momenten en tijdens verschillende activiteiten rekening houden met diverse doelgroepen:

- In de samenstelling van de lokale ouderenraad
 - o 26% van de lokale ouderenraden schonkt aandacht aan bepaalde doelgroepen.
 - o 60% van de lokale adviesraden besteedt geen aandacht aan specifieke groepen.
 - o 14% gaf geen antwoord op deze vraag.

- In de **activiteiten** die de lokale ouderenraad organiseert

Voor de organisatie van activiteiten keert de verhouding zich compleet om:

- o 60% van de lokale ouderenraden houdt rekening met specifieke doelgroepen wanneer ze activiteiten organiseren.
- o 23% doet dit niet.
- o 17% beantwoordde de vraag niet.

- In de **adviezen** die de lokale ouderenraad uitschrijft

In het advieswerk zien we deze verhouding iets (afgezwakt) terugkomen:

- o 51,5% houdt in adviezen rekening met specifieke doelgroepen.
- o 31% doet dit niet.
- o 18,5% beantwoordde de vraag niet.

Een diverse doelgroep bereiken is duidelijk moeilijker in de samenstelling van de bestuursorganen dan in de uitwerking van activiteiten of het formuleren van adviezen. Bij de organisatie van activiteiten was bijvoorbeeld de mogelijkheid tot deelname van personen met een handicap of van de 'oudere' ouderen een frequent aandachtspunt. Daarnaast is het opvallend dat slechts de helft van de ouderenraden rekening houdt met specifieke doelgroepen in haar adviseringsfunctie en 'slechts' 1/4 van de adviesraden bekijkt de diversiteit in haar eigen bestuurssamenstelling.

6. Beperking in mandaatperiode?

85 % van de ouderenraden hanteert geen beperkingen wat betreft het aantal mandaatperiodes waarin men actief kan meewerken als bestuurder. Als ouderenraden wél een limiet stellen, bedraagt deze meestal 2 mandaten (8% van de ouderenraden). In 2% van de raden kan men gedurende 3 mandaatperiodes actief zijn. Geen enkele ouderenraad beperkt het engagement van zijn bestuurders tot 1 periode.

7. Stemrecht?

Wie heeft stemrecht in de lokale ouderenraad? Deze vraag leverde weinig tot geen bijkomende relevante informatie: 96% meldde dat 'de bestuursleden' stemrecht hebben. Aangezien dit zowel om vertegenwoordigers van ouderenverenigingen gaat als om mensen die vanuit hun professioneel engagement aanwezig zijn in de ouderenraad, kan hier geen concrete info uit afgeleid worden. Relevanter zou geweest zijn te weten wie geen stemrecht krijgt.

Blijkbaar hebben in een paar raden ook de ouderenbeleidscoördinator en de schepen voor ouderenbeleid stemrecht (respectievelijk in 2% en 3% van de ouderenraden). In 6% van de deelnemende lokale ouderenraden zouden ook 'professionelen' stemrecht hebben.

8. Werkgroepen en commissies

63% van de ouderenraden werkt met inhoudelijke commissies en werkgroepen. Opnieuw werden uit alle antwoorden een aantal clusters afgeleid. Gezien de open vraag, overlappen de aangebrachte thema's van de werkgroepen elkaar soms; of gebruiken lokale ouderenraden combinaties van thema's in 1 werkgroep (bv. mobiliteit en toegankelijkheid).

De meest voorkomende thema's/werkgroepen:

39%	werkgroep activiteiten
27%	werkgroep mobiliteit
22,5%	werkgroep communicatie, redactieraad, publicatie
22,5%	ad hoc werkgroepen
20%	werkgroep rond BBC, gemeentelijk meerjarenplan
12,5%	werkgroep ouderenbeleidsplan
11%	werkgroep wonen
9%	werkgroep sport
1,5%	werkgroep statuten, financiën,

9. Tijdsbesteding van de ouderenraden: adviseren, organiseren of vorming?

De inschatting van de tijdsbesteding van de responderende LOAR in 2013 en 2014 bewijst dat het organiseren van activiteiten nog steeds het grootste deel van de tijd opsloopt. Er werden over de drie activiteiten heen geen grote verschillen gesignaleerd tussen 2013 en 2014.

Adviseren

Percentage tijd aan adviseren	2013	2014
0 tem 25% van de tijd	58%	59,5%
25 tem 50% van de tijd	28%	26,5%
50 tem 75% van de tijd	6%	7%
75 tem 100% van de tijd	8%	7%

In 2013 besteedde 58% van de LOAR **maximum 25% of een vierde van hun tijd** aan het geven van adviezen.

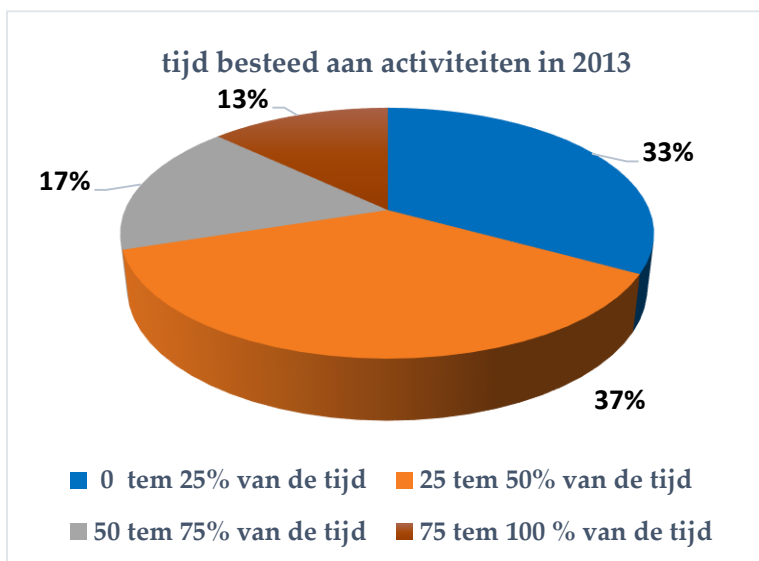
De cijfers voor 2014 zijn gelijklopend.

86% van de LOAR besteedde in 2013 **tot maximum de helft** van hun tijd aan het geven van advies.

14% van de responderende LOAR besteedde meer dan de helft van de tijd aan advieswerk.

Activiteiten

Percentage tijd aan activiteiten	2013	2014
0 tem 25%	33%	30%
25 tem 50%	37%	30%
50 tem 75%	17%	20%
75 tem 100%	13%	20%

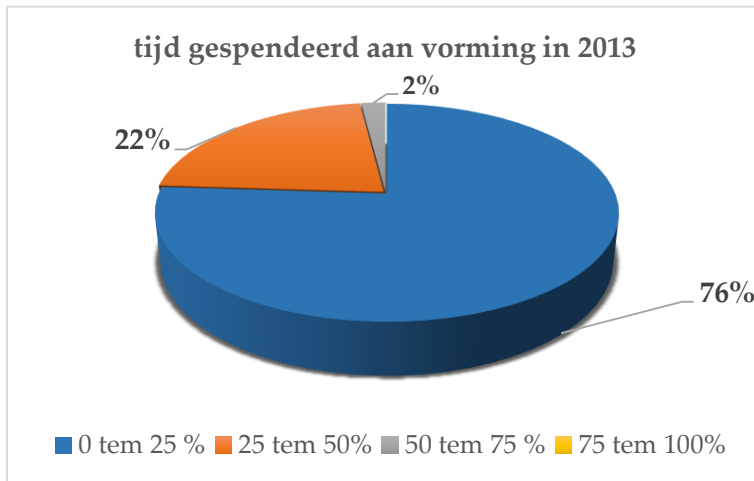

De tijdsbesteding voor de organisatie van activiteiten schuift op naar hogere waarden (in vergelijking met de tijd voor advieswerk):

30% van de LOAR spendeerde in 2013 50 tot 100% van hun tijd aan de organisatie van activiteiten.

Organiseren van vorming

Percentage tijd aan vorming	2013	2014
0 tem 25%	76%	80%
25 tem 50%	22%	20%
50 tem 75%	2%	0%
75 tem 100%	0%	0%

Aan vorming tenslotte wordt door het minst aantal LOAR veel tijd gespendeerd: er zijn quasi geen ouderenraden die meer dan 50% van hun tijd aan vorming spenderen: 2% gaf in 2013 meer dan 50% van zijn tijd aan de organisatie van vorming.

De organisatie van activiteiten blijft volgens de verkregen gegevens een groot aandeel innemen in de tijdsverdeling. Dit uit zich ook in de bijkomende verkregen info.

Een aantal quotes van de ouderenraden over activiteiten, vorming en adviezen ...

- ✓ "Wij organiseren jaarlijks ongeveer hetzelfde programma..."
- ✓ "De ouderenverenigingen organiseren heel wat activiteiten in de gemeente. Er is geen nood aan extra activiteiten. Deze worden wel op elkaar afgestemd."
- ✓ "Het goed organiseren van onze seniorenweek neemt veel tijd in beslag. Het is een traditie van vele jaren, die we niet kunnen laten vallen. We bereiken meer dan 2000 senioren over de ganse week. Plus de ruchtbaarheid die er wordt aan gegeven. Toch proberen we blijvend het accent te leggen op onze adviesfunctie."
- ✓ "2013 was een planningsjaar, waarin we meer geadviseerd hebben. Vanaf 2014 organiseren we opnieuw meer activiteiten."
- ✓ "Het organiseren van overkoepelende activiteiten blijft behouden, doch de aandacht voor beleidsmatige thema's en het geven van advies wordt nu als hoofdthema's vooropgesteld."

- ✓ “Veel van de activiteiten worden niet meer door de seniorenadviesraad georganiseerd, maar wel actief bekendgemaakt bij de senioren. De fietstocht en daguitstap die we vroeger organiseerden werd doorgegeven aan de seniorenverenigingen... De SAR voorziet enkel in promotionele, logistieke en financiële ondersteuning ...”
- ✓ “Organisatie van de seniorenweek: ieder organiseert 1 activiteit ... de algemene leiding rust bij de seniorenraad.”
- ✓ “Vorming werd gedeeltelijk doorgeschoven naar het dienstencentrum.”
- ✓ “Vanuit de overheid (gemeente) worden we zelden gevraagd advies te geven.”
- ✓ “Jaarlijks zijn er vaste activiteiten voor ouderen gepland door de gemeente.”
- ✓ “De ouderenraad organiseert in principe geen activiteiten, wel vormingen. De focus ligt op het delen van info en geven van advies.”

Conclusie structuur lokale ouderenraden:

Lokale ouderenraden zijn sterk gestructureerde, en actief werkende raden, die frequent vergaderen. De man/vrouw verdeling is quasi gelijk en met een gemiddelde leeftijd van 71 jaar bleef de leeftijd van de voorzitter gelijk in vergelijking met vorige onderzoeken. Daarnaast zet men regelmatig ‘werkgroepen’ in die zich thematisch speciëren.

De bevroegde lokale ouderenraden vallen terug op een stevige vertegenwoordiging vanuit het verenigingsleven, maar blijken ook verankerd in het ‘ouderennetwerk’: vertegenwoordigers van woonzorgcentra en lokale dienstencentra vinden hun weg naar de lokale ouderenraad. Diversiteit krijgt aandacht, maar blijkt moeilijker naargelang de werking inhoudelijker wordt: het is gemakkelijker aandacht te besteden aan bepaalde doelgroepen in de organisatie van activiteiten dan om effectief voor een vertegenwoordiging ervan in het dagelijks bestuur te zorgen.

We merken nog steeds de tweespalt ‘activiteiten organiseren’ tegenover ‘adviseren’, waarbij men zelf soms aanhaalt meer te willen inzetten op advisering. Toch laten zowel het bestaan van ‘werkgroepen activiteiten’ als de inschatting van de tijdsverdeling zien dat de organisatie van activiteiten een stevig deel van de werking inpalmt.

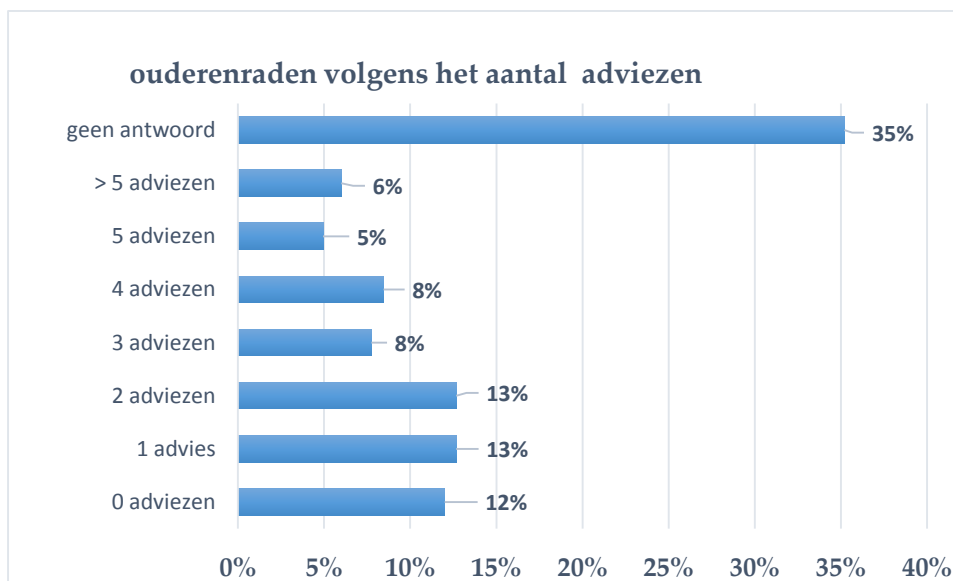
Deel 2: Adviesfunctie

10. Aantal adviezen en standpunten

In 2013 formuleerden lokale ouderenraden gemiddeld 1,7 adviezen en 0,6 standpunten. De mediaan is 2 adviezen. Deze cijfers weerspiegelen waarschijnlijk de werkelijkheid niet: maar liefst 50 ouderenraden beantwoordden de vraag naar kwantitatieve gegevens niet (waarbij een aantal van hen in de volgende vraag toch een aantal inhoudelijke adviezen opsomt).

2013

- 17 ouderenraden vermeldden expliciet geen adviezen (0) uitgebracht te hebben
- 18 ouderenraden formuleerden 1 advies
- 18 ouderenraden maakten 2 adviezen
- 11 ouderenraden vermeldden 3 adviezen
- 12 ouderenraden formuleerden 4 adviezen
- 7 ouderenraden vermeldden 5 adviezen
- 9 ouderenraden maakten meer dan 5 adviezen

Uit deze cijfers kunnen we afleiden dat 53% (75 van de 142 adviesraden) zegt in 2013 minstens 1 keer aan advisering gedaan te hebben. Van 12% zijn we zeker dat ze niet adviserend gewerkt hebben via het uitschrijven van adviezen, en uit de lage antwoordfrequentie op de vraag zouden we

kunnen afleiden dat ook bij de resterende 35% de investering in advieswerk laag ligt.

Wanneer deze besturen bevestigd werden naar het aantal standpunten dat ze uitbrachten, liggen deze cijfers een heel stuk lager, met 97 standpunten voor 142 ouderenraden. Maar liefst 94 ouderenraden noteerden hier geen cijfers! Het verschil tussen adviezen en standpunten is eerder arbitrair. We kunnen hier dan ook geen conclusies aan vastknopen.

2014

De cijfers voor 2014 wijzen in dezelfde richting als die van 2013: er werden 204 adviezen geformuleerd door 142 ouderenraden (gemiddeld 1,5 advies). Ook hier noteerden 56 ouderenraden geen antwoord. Ook het aantal standpunten blijft hetzelfde (96).

Deze cijfers zijn wellicht te relativieren omdat ouderenraden naast formele adviezen, hun adviserende functie ook op andere manieren invullen, bijvoorbeeld door acties te ondernemen, door de aanwezige schepen of vertegenwoordiger te interpellieren, door vragen te stellen, enzovoort. Dit vermoeden wordt onderbouwd door getuigenissen op overlegplatformen en tijdens lokale ouderenraden, waar voorzitters illustreren welke adviezen ze gedurende de laatste maanden genomen hebben en op welke manier ze dit deden.

Voorbeelden:

- ✓ “Onze schepen is steeds aanwezig op de vergaderingen van de lokale ouderenraad. Indien we adviezen of bemerkingen hebben, geven we dit aan hem door, en hij neemt dit op zijn beurt mee naar de beleidsorganen.”
- ✓ “We bezorgden een volledig dossier rond verkeersveiligheid aan de bevoegde schepen, met plannetjes, foto’s en voorstellen voor mogelijke oplossingen.”

De adviezen inhoudelijk

Een open vraag polste naar de inhoudelijke thema’s van de adviezen en standpunten. De verkregen thema’s werden geclusterd. Gezien deze vraagstelling konden niet alle antwoorden eenduidig aan een cluster toegewezen worden: als een lokale ouderenraad bijvoorbeeld meldt dat ze adviezen uitbrengen rond toegankelijkheid, kan dit zowel betrekking hebben op de lokale inrichting en infrastructuur als op toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Onderstaande toewijzing aan bepaalde categorieën schetst daarom enkel een algemeen beeld van de thema’s die het meest bovendrijven:

2013:

	aantal antwoorden
1. Veiligheid, verkeer en mobiliteit	42
Bijv. fietspaden, oversteekplaatsen, aanwezigheid van zitbanken,	
2. BBC	32
Bijv. beleidsplan gemeente, meerjarenplan, ...	
3. Toegankelijkheid	31
Bijv. toegankelijkheid WZC, aanwezigheid van toiletten, ...	
4. Ouderenbeleidsplan, memorandum, participatie	22
Bijv. ouderenmeerjarenplan, behoeftenonderzoek, deelname aan verkiezingen, stemcomputers, ...	
5. Toelagen/statuten	20
Bijv. Reglementering verenigingen, reglementering toelagen, ...	
6. Openbaar vervoer	16
Bijv. bereikbaarheid dienstencentrum met openbaar vervoer	
7. Vrijetijdsaanbod	14
Bijv. activiteiten, vormingen, seniorenweek,	
8. Gebruik infrastructuur	14
Bijv. huur zalen, reglement gebruik zalen, ...	
9. OCMW, sociaal huis	12
Bijv. bedeling warme maaltijden	

2014:

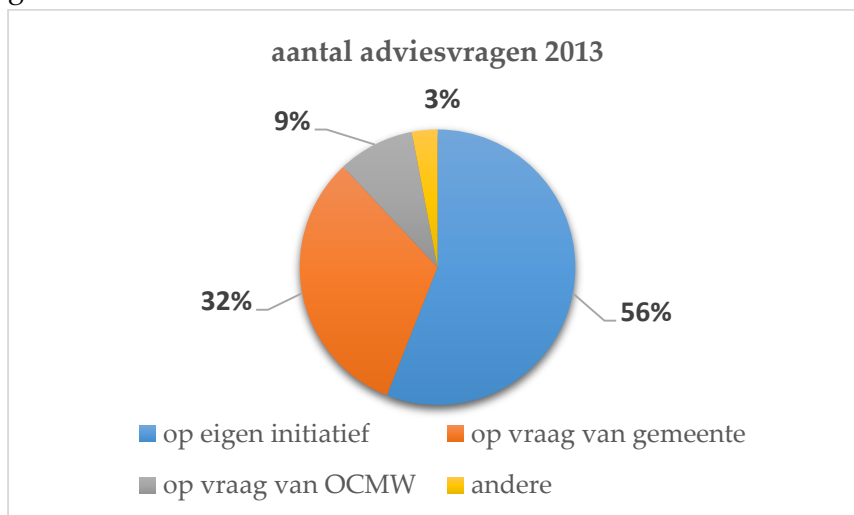
	aantal antwoorden
1. Veiligheid, verkeer en mobiliteit	51
2. Openbaar vervoer	21
3. Toegankelijkheid	17
4. Vrijetijdsaanbod	14
5. Toelagen, statuten	13
6. OCMW, sociaal huis	13
7. Ouderenbeleidsplan, memorandum, participatie	12
8. BBC	10
9. Wonen en huisvesting	10
10. Gezondheid en zorg	10

Mobiliteit is de meest prioritaire zorg van de lokale ouderenraden. In 2013 kregen de Beleids- en Beheerscyclus en de werking rond het ouderenbeleidsplan meer aandacht dan in 2014, logisch gezien dit het begin van de beleidsperiode betreft en het geïntegreerd meerjarenplan voor het eerst moest worden opgemaakt.

Wie neemt initiatief?

Lokale ouderenraden zijn zelf de voornaamste initiatiefnemers voor het opstellen van adviezen: in 2013 namen ze 80 keer zelf initiatief. In tweede instantie worden adviezen aangevraagd door de gemeente of een vertegenwoordiger ervan (schepenen, college, ambtenaar,...): deze instanties worden 38 keer als initiatiefnemer vermeld (de helft van het aantal eigen initiatieven dus), het lokale OCMW was goed voor 8 adviesvragen.

De cijfers voor 2014 lopen in dezelfde lijn: 74 eigen initiatieven, 40 adviesvragen van de gemeente en 11 van het OCMW.

Andere adviesactiviteiten?

Ongeveer de helft van de lokale ouderenraden beperkt zich niet tot het uitbrengen van adviezen en standpunten om de adviesfunctie waar te maken. Andere adviesactiviteiten die vermeld worden, zijn het rechtstreeks aanspreken van de betrokken schepenen, acties (knelpuntwandelingen, bevestigingen, ...), bespreking tijdens vergaderingen.

11. Betrokkenheid bij de Beleids- en Beheerscyclus (BBC)

De mate van betrokkenheid bij de Beleids- en Beheerscyclus van de gemeente polste naar de impact die de lokale ouderenraad heeft in het lokale beleid. Het tijdstip waarop de lokale ouderenraad betrokken werd bij de consultatie draagt hier eveneens toe bij.

60% van de lokale ouderenraden werd betrokken bij de Beleids- en Beheerscyclus, en dus ook bij de meerjarenplanning van de gemeente.

36% werd niet betrokken.

4% beantwoordde deze vraag niet.

Wanneer werden ouderenraden betrokken?

De ouderenraden die effectief een rol konden spelen bij de BBC deden hun inbreng tijdens verschillende momenten: (meerdere antwoorden mogelijk)

Bijna 25% werd betrokken voor de verkiezingen.

72% werd betrokken in de Beleids- en Beheerscyclus en kon zo een inbreng doen in de concrete meerjarenplanning van de gemeente.

30% werd (ook) betrokken bij de evaluatie van de voorbije Beleids- en Beheerscyclus.

Opvallend is dat toch meer dan 1/3 van de LOAR zeggen niet betrokken te worden bij de beleidscyclus. Als ze betrokken werden konden de meesten hun inbreng doen voor en tijdens de opstelling van het nieuwe meerjarenplan.

12. Een eigen memorandum?

Naast het geven van adviezen, nemen een aantal ouderenraden ook het initiatief voor een eigen memorandum of ouderenbeleidsplan: 55% bezorgde een eigen memorandum aan de lokale beleidsmakers. 2/3 van de ouderenraden die een memorandum bezorgen, krijgen hier ook een reactie op (66%). Dit wil ook zeggen dat 1/3 (33%) geen reactie krijgt... toch een hoog cijfer.

LOAR die wél reactie krijgen:

19% krijgt een ontvangstbevestiging.

27% ziet punten opgenomen in het partijprogramma.

6% ziet punten opgenomen bij de adviezen rond de BBC.

27% van de LOAR meldt dat de bemerkingen en aandachtspunten die opgenomen zijn in hun memorandum ook gehoord worden. Het percentage ouderenraden dat werkelijk effect boekt, ligt met 6% echter veel lager.

Hoe komt een advies tot stand?

Deze open vraag werd 104 keer beantwoord. Onderstaande quotes geven verschillen in proces, beslissing en intensiteit weer:

- ✓ “We formuleren het op de bestuursvergadering. De coördinator bezorgt het aan het schepencollege.”
- ✓ “Dit wordt besproken in het bestuur. De adviestekst wordt opgemaakt en goedgekeurd door de vergadering.”
- ✓ “In overleg...”
- ✓ “De vraag wordt toegelicht op de seniorenraad door de coördinator. De mening van de raadsleden wordt gevraagd. De coördinator maakt het advies, de voorzitter van de seniorenraad leest het en zet zijn handtekening. De coördinator maakt het over het aan het schepencollege.”
- ✓ “Eigen initiatief na vaststelling behoefte. Er wordt een analyse en voorontwerp gemaakt door de raad van bestuur of algemene vergadering. De algemene vergadering bespreekt het en keurt het goed.”
- ✓ “Door consensus...”
- ✓ “Na melding van een probleem ...”
- ✓ “Het advies wordt gesuggereerd in de seniorenraad en besproken in de werkgroep. Via de seniorenkrant wordt een oproep tot nadenken gedaan aan alle senioren. Dit wordt gebundeld in de werkgroep, voorgelegd en er wordt eventueel over gestemd. De ambtenaar giet het in de juiste vorm waarna het terugkomt naar de seniorenraad voor goedkeuring. Dan wordt alles bezorgd aan het schepencollege.”

13. Wie is betrokken bij de opvolging van adviezen?

Is de opvolging van de adviezen enkel een zaak van de (bestuurders van de) lokale ouderenraad, of kan er ook een bredere betrokkenheid gedetecteerd worden?

28% van de ouderenraden betreft ook ouderen buiten de lokale ouderenraad.

In 62% van de ouderenraden is dit niet zo.

10% gaf hier geen antwoord op.

Wie ouderen buiten de LOAR betreft doet dit bovendien voornamelijk door terugkoppeling via de verenigingen.

Tenslotte meldden 76 van de 142 LOAR dat hun raad ook externe deskundigen betrekken (**53,5%**). Wie deze deskundigen zijn, wordt hier niet verder bevraagd, maar komt later in de vragenlijst aan bod. Men verwijst dan regelmatig naar mensen met een professioneel mandaat die een vertegenwoordiging in de LOAR opnemen (vanuit de gemeente, vanuit het OCMW, vanuit een woonzorgcentrum ...): zie vraag 18.

14. Op welke manier volgt de ouderenraad de adviezen op?

Opnieuw een open vraag die tot een vrije input leidde. 95 ouderenraden gaven aan hoe ze dit doen. Een aantal quotes:

- ✓ “We krijgen schriftelijk antwoord van het schepencollege. Er wordt een terugkoppeling gemaakt van dit antwoord.”
- ✓ “Er kan steeds informatie gevraagd worden. De schepen van seniorenbeleid geeft regelmatig feedback op de vergaderingen.”
- ✓ “Het gemeentebestuur moet schriftelijk antwoord geven. Nadien wordt dit opgenomen in een overzicht. Zodra het punt is afgewerkt wordt het uit het overzicht verwijderd.”
- ✓ “Seniorenconsulente koppelt terug tijdens vergaderingen.”
- ✓ “De schepen licht de beslissing van het schepencollege toe.”
- ✓ “Wanneer een antwoord te lang op zich laat wachten, vraagt de ouderenraad het gemeentebestuur spoedig te antwoorden.”
- ✓ “Er is een overzichtstabel van alle adviezen. Hierop worden ook de reacties genoteerd. Wordt opgevolgd door het dagelijks bestuur.”
- ✓ “Te weinig structureel, eerder toevallig...”

Conclusie advieswerk

Ouderenraden percipiëren inhoudelijk advieswerk wellicht niet altijd als ‘adviseren’: ze geven inhoudelijk thema’s aan waarrond ze adviseren, zonder deze echt als advies te tellen. Anderzijds werken ze ook op ‘andere’ manieren adviserend, zonder dat dit ‘formeel’ als advieswerk bestempeld wordt. Van de bevroegde lokale ouderenraden doet minstens 53% aan adviserend werk (met minimum 1 advies). Van 12% is geweten dat ze in 2013 geen enkel (schriftelijk) advies verspreidden.

Er ligt dus voor de toekomst wellicht nog een werkveld open voor de lokale ouderenraden, wat advisering betreft. We kunnen immers enkel afleiden dat iets meer dan de helft van de bevroegde adviesraden adviserend werk verricht. Dit is nochtans één van de belangrijke doelstellingen van lokale ouderenraden.

Inhoudelijk kwamen in 2013 de adviezen rond mobiliteit, de BBC en de opmaak van het ouderenbeleidsplan naar boven. In 2014 waren voornamelijk mobiliteit en toegankelijkheid thema’s waar direct adviezen aan gekoppeld werden.

De LOAR zijn meestal zelf de initiatiefnemer voor het formuleren van adviezen: ze geven dubbel zo vaak uit eigen initiatief advies dan ze door de gemeente gevraagd worden naar een advies.

Een derde van de lokale adviesraden die de vragenlijst invulde, wordt niet betrokken bij de BBC. Zij die betrokken zijn, kunnen voornamelijk inbreng doen voor de verkiezingen of tijdens het opstellen van de meerjarenplanning.

Ten slotte maken meer dan de helft van de LOAR een eigen memorandum. Op een derde van de ingestuurde memoranda komt echter geen reactie. 27 % van wie wel reactie krijgt ziet punten uit het memorandum opgenomen in het partijprogramma, en 6% ziet punten opgenomen bij de adviezen rond de BBC.

De meeste adviezen worden gemaakt door de ouderenraad zelf, zonder hier nog andere ouderen bij te betrekken (62%). Wel worden in de helft van de raden deskundigen geraadpleegd voor het opmaken van adviezen.

Deel 3: Tevredenheid – doorstroming vanuit andere niveaus

Adviezen uitwerken en bezorgen aan de gemeentelijke beleidsinstanties is één zaak. De resultaten van het eigen advieswerk zijn voor LOAR belangrijke motiverende factoren voor de eigen inzet en het bereiken van resultaten.

15. Krijgt de LOAR reactie op de geformuleerde adviezen?

Antwoord gekregen?

Indien ouderenraden een advies indienen, kreeg 55% van hen antwoord op het geformuleerde advies. 9% van de LOAR gaf geen antwoord op deze vraag.

55% krijgt antwoord.

31% krijgt soms antwoord.

5% krijgt geen antwoord.

9% gaf geen antwoord op deze vraag.

Motivatie ontvangen?

vraag.

Wat wordt verder met dit advies gedaan volgens de ouderenraden? Met andere woorden: ontvangt de LOAR een motivatie rond het al dan niet opnemen van het advies? 54% van de LOAR krijgt een motivatie van het antwoord dat gegeven wordt.

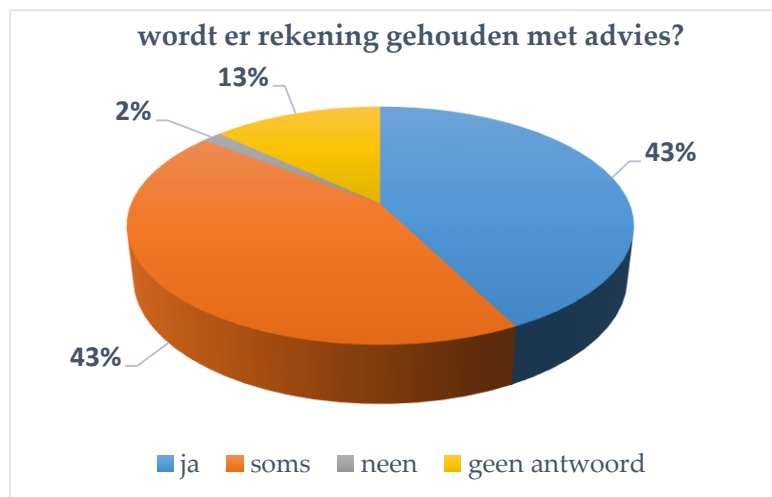
3,5 % krijgt geen motivatie.

30% krijgt soms een motivatie.

13% gaf geen antwoord op deze

Tot 84% van de ouderenraden kreeg dus (soms) een gemotiveerd antwoord.

Rekening mee gehouden?

42% van de LOAR zegt dat er rekening gehouden wordt met gegeven adviezen.

43% meldt dat er 'soms' rekening mee gehouden wordt.

2% meldt dat er geen rekening mee gehouden wordt.

13% gaf geen antwoord.

Het aantal reacties op adviezen is gevarieerd: maar in de helft van de situaties waarin een advies geformuleerd wordt, komt ook een antwoord, en nog eens in 31% komt 'soms' een antwoord.

Voor verdere analyse was het interessant geweest na te gaan waarom 'soms' rekening gehouden wordt met adviezen: welke adviezen krijgen al dan niet navolging en waarvan is dit afhankelijk? Daarnaast zou het ook interessant zijn te achterhalen waarom andere lokale ouderenraden antwoordden dat er rekening gehouden wordt met hun adviezen en welke betekenis of draagwijdte dit heeft.

16. Is de LOAR op de hoogte van beleidsinitiatieven?

Vlotte communicatie, goede doorstroming

Kennen de lokale ouderenraden de beleidsplannen en –initiatieven van de gemeente, en hoe wordt deze informatie verkregen?

83% van de LOAR is op de hoogte.

13,4% is niet op de hoogte.

3,6% gaf geen antwoord.

LOAR die zeggen op de hoogte te zijn van de gemeentelijke beleidsinitiatieven werden voornamelijk geïnformeerd door de vertegenwoordigers van het gemeentelijk beleid:

47,5% verkrijgt deze info via de bevoegde schepen.

19% wordt door de gemeentelijke ambtenaar geïnformeerd.

13,5% krijgt de info tijdens vergaderingen, besprekingen.

Een groot aantal LOAR liet niet weten via welke kanalen ze op de hoogte gesteld werden van deze informatie en of ze de informatie zelf opzoeken.

Bij de meeste LOAR verloopt de communicatie vloeiend. Het gemeentelijk beleid neemt hier een centrale rol in op.

Deel 4: Contacten met partners

17. Contacten met de gemeente

Een lokale ouderenraad werkt niet als een alleenstaande organisatie: contacten zijn belangrijke indicatoren om de lokale inbedding in de gemeentelijke context te verwezenlijken. Om dit te vatten werd de frequentie van het contact tussen de LOAR en een aantal beleidspersonen of –instanties bevraagd.

Contact met gemeentelijk beleid

<u>Burgemeester</u>	<u>Bevoegde schepen</u>	
19,7 %	0%	nooit contact
45%	7,8%	sporadisch contact
12%	2,1%	jaarlijks
0,7%	2,1%	6-maandelijks
0,5%	30,3%	1 keer per kwartaal
2,1%	48%	maandelijks
0,7%	3,5%	wekelijks

De bevoegde schepen blijkt voor de meeste LOAR veel toegankelijker te zijn dan de burgemeester, waar 65% van de LOAR zelden tot nooit mee in contact komen. 80% van de LOAR ziet de schepen voor ouderenbeleid minimum vier keer per jaar, wat logisch is, aangezien zij meestal aanwezig zijn in de lokale ouderenraad.

Contact met OCMW

<u>OCMW-Raad</u>	<u>OCMW-voorzitter</u>	
48,6%	8%	nooit contact
14%	28%	sporadisch contact
0,7%	4%	jaarlijks
1,4%	2%	6-maandelijks
8,4%	23%	1 keer per kwartaal
7,7%	24%	maandelijks
0%	3%	wekelijks

De OCMW-raad staat ver af van de dagelijkse werking van de lokale ouderenraad. De voorzitter daarentegen blijkt veel toegankelijker, waarbij 50% jaarlijks meer dan vier keer contact met hem/haar heeft, wellicht om dezelfde reden als het frequente contact met de schepen. Het gaat hierbij ook meer en meer om samenvallende functies, en mogelijks werd deze persoon dus 2 keer aangeduid in de bevraging.

Contact met ambtenaren

<u>Gemeente</u>	<u>OCMW</u>	
5%	10%	nooit contact
19%	23%	sporadisch contact
0%	1%	jaarlijks
1%	2%	6-maandelijks
12%	18%	1 keer per kwartaal
33%	23%	maandelijks
25%	11%	wekelijks

De gemeentelijke ambtenaar is de meest betrokken persoon voor de LOAR: 70 % van hen heeft meer dan vier keer per jaar contact met hem/haar. 58% van de LOAR ziet deze persoon zelfs minstens maandelijks. Met de professionele vertegenwoordiger van het OCMW is quasi evenveel contact als met de OCMW-voorzitter.

Algemeen kunnen we stellen dat de lokale ouderenraden die de vragenlijst beantwoordden frequent contact hebben met een aantal gemeentelijke beleidsvertegenwoordigers en zo wellicht ingebed zijn in het gemeentelijke beleidslandschap.

Is er een afsprakennota tussen de adviesraad en het gemeentebestuur?

Het aantal LOAR dat al dan niet een afsprakennota maakte met het gemeentebestuur bedraagt ongeveer de helft (48% wel, 48% niet). Waar een afsprakennota gemaakt werd, werd deze meestal wel gevolgd (in 90% van de LOAR).

In welke mate heeft de ouderenraad contacten met andere adviesraden binnen de gemeente?

Ouderenraden werken niet op een eiland: 74% van hen heeft ook contacten met vertegenwoordigers van andere (advies)raden en commissies:

58% heeft contact met de cultuurraad

41,5% met de sportraad

21% met de milieuraad

19% met de raad voor gehandicapten

14,4% met Gecoro

14,4% met de jeugdraad

14,4% met de welzijnsraad

13,5 % met alle raden, overleg adviesraden

10,5% met mobiliteitsraad, verkeersraad

9% met bibliotheekraad

8% met de gezondheidsraad

7% met raad voor kinderopvang en raad van Gemeenschapscentrum

6% met de centrumraad van de lokale dienstencentra

6% met de raad voor integratie en met de raad voor ontwikkelingssamenwerking

Lokale ouderenraden hebben ruim contact met de andere raden die in het gemeentelijke landschap werkzaam zijn. Ze zijn bovendien bij een opvallend ruim palet aan thema's betrokken (van cultuur, tot buurtraden, wijkraden, enz.). Het 'speelveld' waarin lokale ouderenraden actief zijn is divers en uitgebreid.

Zijn bestuursleden van de ouderenraad actief in andere raden als vertegenwoordiger?

Deze vraag is aanvullend op vorige, en polst niet enkel naar de contacten die met andere raden lopen, maar ook naar de effectieve vertegenwoordiging van de lokale ouderenraad in andere gemeentelijke adviesraden. 77,5 % van de raden neemt vertegenwoordigingen op, 20% niet, 2,5% geeft geen antwoord.

55,5% is vertegenwoordigd in cultuurraad

39% is vertegenwoordigd in de sportraad

25,5 % is vertegenwoordigd in de milieuraad

19% is vertegenwoordigd in de Gecoro (ruimtelijke ordening)

16,4% is vertegenwoordigd in centrumraad van het lokaal dienstencentrum

13,6% is vertegenwoordigd in de gehandicaptenraad

13,6% is vertegenwoordigd in de adviesraad voor de bibliotheek

10% is vertegenwoordigd in de welzijnsraad en verkeersraad

Afstemming en samenwerking rond activiteiten

70% van de LOAR stemt de activiteiten af op de activiteiten van de verenigingen of op andere adviesraden in de gemeente (23,5% doet dit niet, 7,5% gaf geen antwoord). Evenveel LOAR heeft een samenwerking met de verenigingen en de andere adviesraden (71%), maar 'slechts' in 24% van de lokale ouderenraden leidt deze samenwerking effectief tot een gemeenschappelijke activiteitenkalender.

18. Zijn er professionele deskundigen aanwezig in de LOAR?

81% van de ouderenraden meldt dat ook andere externe deskundigen aanwezig zijn in de lokale ouderenraad. Voor 13% is dit niet zo. Indien er externe deskundigen aanwezig zijn, betreft het vooral vertegenwoordigers/medewerkers van woonzorgcentra (zijn in 59% van LOAR aanwezig) en de lokale dienstencentra (32%). Het merendeel van deze professionele deskundigen neemt bovendien een permanente aanwezigheid op in de LOAR.

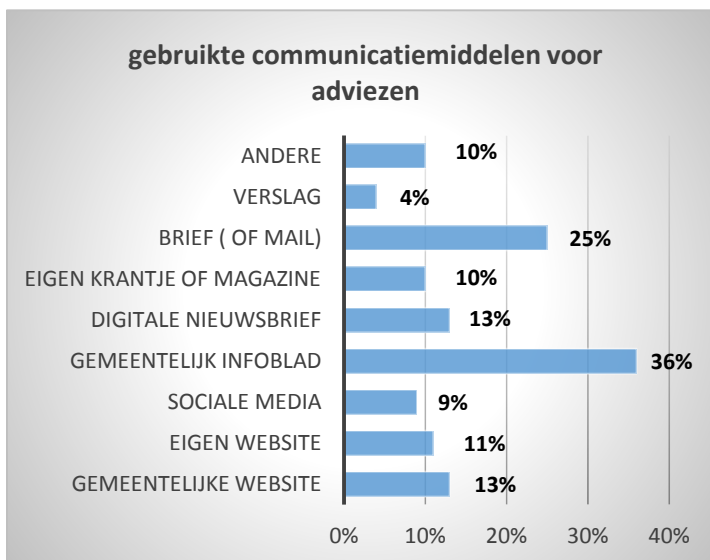
Als we de ambtenaren met verschillende bevoegdheden die een vertegenwoordiging als deskundige opnemen samentellen, komen we bovendien tot een hoog aandeel aan professionele invulling vanuit de gemeentelijke diensten:

- 30% van de LOAR meldt dat de sportfunctionaris een 'sporadisch' of 'permanent' engagement opneemt als deskundige.
- In 11% doet de cultuurfunctionaris dit, voornamelijk vanuit een sporadisch engagement.
- Samen nemen gemeentelijke ambtenaren in 66% (75/115) van de LOAR een permanente of tijdelijke vertegenwoordiging als deskundige op.

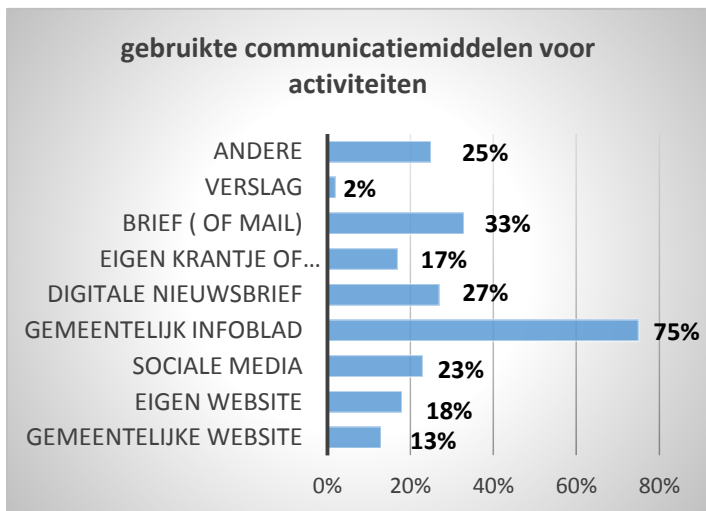
19. Communicatie

Ouderenraden hebben verschillende communicatiekanalen ter beschikking om hun adviezen, activiteiten en informatie te verspreiden. Hieronder volgt telkens het aantal ouderenraden (in %) dat zijn adviezen, activiteiten of info via bepaalde communicatiekanalen verspreidt:

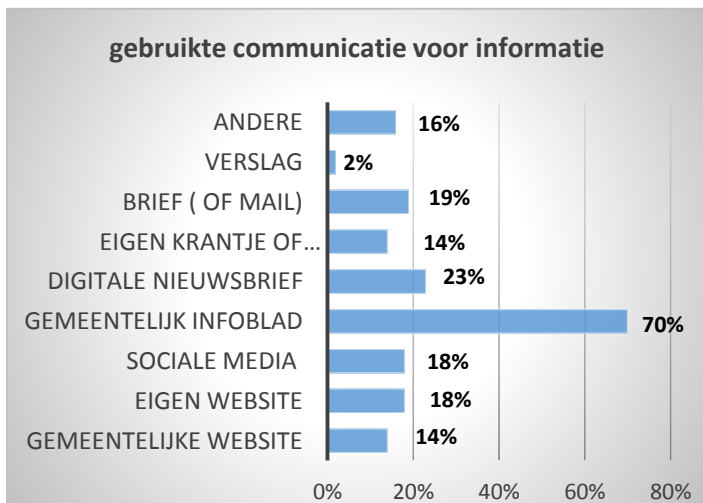
Adviezen

Activiteiten

Informatie:

Het gemeentelijk infoblad is zeer populair om informatie te verspreiden vanuit de ouderenraden, maar vooral voor de bekendmaking van activiteiten en te informeren over allerlei onderwerpen die ouderen aanbelangen.

Verspreiding via de gemeentelijke website wordt door heel wat ouderenraden, naast de vooraf bepaalde antwoordmogelijkheden, als extra mogelijkheid vermeld. Blijkbaar doen toch een aantal ouderenvereniging beroep op de mogelijkheid die de gemeente hier biedt om informatie te verspreiden.

Digitale nieuwsbrieven worden voornamelijk gebruikt voor het verspreiden van activiteiten en informatie.

Sociale media worden gebruikt, maar het minst voor adviezen.

Ouderenraden vermelden in de opmerkingen regelmatig ook 'andere' kanalen voor hun boodschap: ze hebben het dan voornamelijk over promotiemiddelen zoals flyers, brochures, ... kanalen voor bekendmaking van hun acties.

Persberichten

51% van de ouderenraden verspreidt persberichten over eigen acties, 42% doet dit niet. Ouderenraden die wel persberichten verzenden, doen dit voornamelijk rond activiteiten.

Conclusie samenwerking en doorstroming

De helft van de bevroegde lokale ouderenraden krijgt antwoord wanneer ze een advies indienen. Opnieuw de helft van deze groep ontvangt een motivatie van het antwoord en evenveel adviesraden die de vragenlijst beantwoordden, melden dat er rekening gehouden wordt met hun inbreng. Of de lokale ouderenraden zelf tevreden zijn met deze resultaten is niet af te leiden, maar wellicht is hier ruimte voor het verhogen van de effecten van hun werking.

Anderzijds blijken de lokale ouderenraden wel goed geïnformeerd te zijn over de beleidsplannen van de gemeente, en de bevoegde schepenen en ambtenaren zijn hun voornaamste contactpersonen.

Ongeveer de helft van de ouderenraden maakt een afsprakennota met de gemeente.

Ten slotte blijkt de ouderenraad zowel wat betreft contacten als wat betreft effectieve vertegenwoordigingen ingebed te zijn in het gemeentelijk advieslandschap. Men heeft op plaatselijk vlak vooral contacten met de cultuurraad, sportraad en milieuraad.

Plaatselijk wordt meestal werk gemaakt van de afstemming van de werking tussen de verenigingen en de adviesraden, maar dit leidt slechts in 24 % van de gevallen tot een gemeenschappelijke kalender.

De lokale ouderenraden die de vragenlijst invulden maken gretig gebruik van de expertise van deskundigen: vooral de vertegenwoordigers van woonzorgcentra en lokale dienstencentra werken mee, naast gemeentelijke ambtenaren met verschillende opdrachten.

Ten slotte communiceren de ouderenraden ook rond hun werking, en dit via verschillende kanalen. De helft van de ouderenraden verspreidt persberichten, maar voornamelijk rond het activiteiten aanbod.

Algemeen kan gesteld worden dat de bevroegde lokale ouderenraden degelijk geïntegreerd zijn in het gemeentelijk beleidslandschap. Waar het in een volgende stap dan aankomt op beleidsbeïnvloeding lijken er kansen onbenut te blijven om effectief te gaan wegen op het beleid. Vanuit deze vragen kon echter niet direct afgeleid worden wat de concrete pijnpunten en redenen zijn waardoor de stap naar beleidsbeïnvloeding in veel gemeenten nog onbenut blijft. Hier liggen dus kansen voor de toekomstige werking van de lokale ouderenraden.

Deel 5: Ondersteuning

20. Ouderenbeleidscoördinator

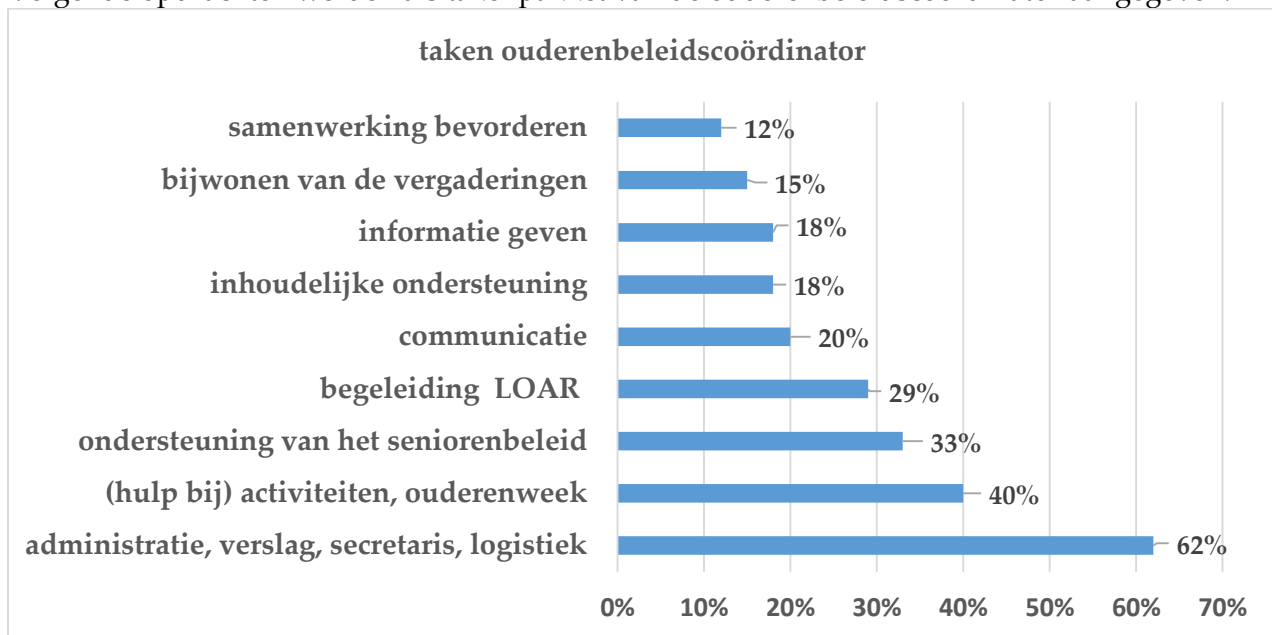
80% van de ouderenraden meldt dat er een ouderenbeleidscoördinator, seniorenconsulent of andere ambtenaar aangesteld is voor het ouderenbeleid in hun gemeente.

De taken en beschikbare tijd voor ouderenbeleid die deze ambtenaren krijgen, verschillen van gemeente tot gemeente. Ouderenbeleidscoördinatoren worden voor een verschillend aantal uren ingezet:

- 14% wordt voltijds ingezet voor het ouderenbeleid
- 4% wordt 4/5 ingezet
- 18% wordt 50% ingezet
- 5% wordt 2/5 ingezet
- 15% wordt 1/5 ingezet
- 9% wordt 1/4 ingezet

In 20% van de antwoorden geven de LOAR nog andere tijdsinvullingen door (waarvan een groot aantal een beperkt aantal uren per week). De meeste gemeentelijke ambtenaren hebben naast deze opdracht nog één of meerdere andere beleidsdomeinen waarvoor ze ingezet worden.

Volgende opdrachten werden als takenpakket van de ouderenbeleidscoördinator aangegeven:

De meeste ouderenraden geven meer dan 1 antwoord op deze vraag. Er kan dus enkel afgeleid worden welke antwoorden meest boven drijven. 37,5% van de ouderenraden heeft deze vraag niet beantwoord. Anderen noteerden hier het beleidsdomein of de officiële functie van de ambtenaar (bv. beambte welzijn).

Slechts in 3 van de 29 lokale ouderenraden waar geen ouderenbeleidscoördinator aanwezig is, wordt deze taak overgenomen door een vrijwilliger. Dit wil zeggen dat 26 (18%) van de bevroegde ouderenraden geen expliciete ondersteuning melden, noch door een

ouderenbeleidsconsulent, noch door een vrijwilliger. Mogelijks is dit beeld vertekend, en werd de vraag strikt geïnterpreteerd (bv. een welzijnsambtenaar met 1/5de bevoegdheid voor ouderenbeleid die niet de functie van ouderenconsulent opgeplakt krijgt, of nog: een medewerker dienst communicatie die het ouderenbeleid opvolgt).

21. Ondersteuning van het bestuur

Begeleiding nieuwe bestuursleden

Op de vraag 'hoe' de nieuwe leden van het bestuur begeleid worden, geeft 30% van de LOAR geen antwoord. Uit de antwoorden konden we volgende antwoordcategorieën afleiden (het ging om antwoorden op een open vraag):

- 31% van de nieuwe leden wordt opgevangen en begeleid door de leden van de ouderenraad zelf. Ze krijgen een woordje uitleg op de vergadering, worden verwelkomd, enz.
- 28% van de bevroegde ouderenraden meldt dat er geen specifieke begeleiding voorzien is om nieuwe leden op te vangen.
- 12% zegt dat de seniorenconsulent en/of schepen voorziet in informatie en begeleiding.
- 12% zegt dat er 'informatie' wordt doorgegeven.
- 7% verwijst expliciet naar vorming voor de nieuwe bestuursleden.

Nieuwe bestuursleden worden dus wel verwelkomd en opgevangen, maar van gestructureerde vorming is slechts beperkt sprake. Hier liggen nog heel wat kansen voor de extra begeleiding van deze adviesstructuren.

Een aantal LOAR geven hier bijkomende commentaar:

“Dit is een heikel punt, dat ik al verschillende keren heb aangekaart.
Er zou vorming moeten georganiseerd worden – bv. op provinciaal niveau - ,
zeker voor de nieuwe voorzitters.”

Vorming

Ook bestuursleden die al een tijdje meewerken kunnen nood hebben aan (bijkomende) vorming voor de invulling van hun functie. 36% van de ouderenraden (51) vermeldt dat voor hen vorming voorzien wordt. Door ongeveer 2/3 van de raden wordt geen vorming gemeld.

De frequentie waarmee vorming gegeven wordt varieert:

Jaarlijks vorming	39%
Sporadisch vorming	25%
2 keer per jaar vorming	12%
Vorming op vraag	12%
Andere	12%

De gevolgde vorming kon ingedeeld worden in verschillende grotere thema's:

Bij de ouderenraden die wél beroep konden doen op vorming ging de vorming over volgende thema's:

✓ Adviezen geven,	10%
De werking van adviesraden	15%
✓ Werven van nieuwe leden/vrijwilligers	9%
Verjongen/vernieuwen	
✓ Efficiënt vergaderen,	6 %
De waarderende benadering voor	1%
seniorenraden	
✓ De Beheers- en beleidscyclus	7%
Bevoegdheden van de gemeente en het	3%
OCMW	
✓ Communicatie, digitale communicatie	12%
UitinVlaanderen,...	
✓ Informatievergaderingen of studiemomenten	32%
rond bepaalde thema's: valpreventie,	
veiligheid in huis, mobiliteit, gezondheid,	
pensioen, erfenis, eenzaamheid,...	

Deze vormingen worden voornamelijk verzorgd door volgende aanbieders:

25%	Provincie, provinciaal overleg
22%	De Wakkere Burger
16%	Gemeente (ambtenaar, schepen, ...)
18%	Deskundige, externe partners
10%	Vormingplus

Er gaan opvallend veel vormingen door rond afgebakende thema's. Daarnaast merken we de inzet op 'adviseren' en de werking van adviesraden, de werking van de gemeente.

Ten slotte krijgen ook vergadertechnische onderwerpen aandacht.

Daarnaast dienen we te vermelden dat deze percentages berekend worden op een 'kleine' steekproef: slechts 36% (= 51 ouderenraden) van de LOAR kan terugvallen op vorming. Deze 51 LOAR melden samen 68 thema's, die in bovenstaande verdeling vervat zitten.

Vorming kwalitatief goed, maar nood aan meer vorming...

De besturen die vorming kunnen volgen, vormen een tevreden publiek: 90% van hen vindt de gevolgde vorming doeltreffend. De tevredenheid van de deelnemers is zeer groot (46 van de 51 LOAR die kunnen terugvallen op vorming).

Van deze LOAR, vindt de helft de vorming voldoende. Gezien het grote aantal dat deze vraag niet beantwoordde, kunnen we echter niet afleiden dat de andere helft niet tevreden is.

Wanneer de vormingsnoden bevraagd worden, komen volgende thema's boven:

Praktische en thematische vorming (bijv. gebruik van het openbaar vervoer)	6 x
Vergadertechnieken	6 x
Vorming rond adviseren	4 x
Werking ouderenraden	4 x

Mogelijk hebben deze antwoorden – ondanks het kleine aantal - relevantie voor de LOAR die deze vraag niet beantwoord hebben. De aangeduide vormingsnoden kunnen als aandachtspunt voor de ondersteuning van de LOAR meegenomen worden.

Andere ondersteuning?

26% van de LOAR verwijst naar andere ondersteuning waar ze op kunnen terugvallen: vooral de ondersteuning door de gemeentelijke ambtenaren (in 41%) en de logistieke ondersteuning (27%) die men vanuit de gemeente ervaart worden vermeld. 14% vermeldt eveneens de ondersteuning die ze ervaren vanuit het provinciale, regionale of Vlaamse overleg. Evenveel LOAR melden dat ze geen extra ondersteuning meer krijgen. De helft van de adviesraden geeft hier geen info.

22. Subsidie

88% van de LOAR ontvangt een subsidie van de gemeente: 83% ontvangt een werkingsubsidie, 19% ontvangt (ook) een 'andere' subsidie.

30 lokale adviesraden gaven liever geen antwoord op de vraag naar het verkregen subsidiebedrag.

Van de andere adviesraden verkregen we bedragen die zeer sterk varieerden: tussen 250 euro en 160 000 euro. Deze bedragen kunnen echter niet vergeleken worden omwille van een aantal redenen:

- ✓ Een aantal lokale ouderenraden zijn doorgeefluiken voor de subsidiebedragen die de lokale afdelingen van de ouderenverenigingen krijgen.
- ✓ In een aantal gemeenten krijgen de ouderenraden bijkomende subsidies voor evenementen zoals: de seniorenweek, de financiering van optredens,...
- ✓ In een aantal gemeenten krijgt de ouderenraad bijkomende financiering voor de aanmaak van een ouderengids.

Andere vormen van ondersteuning?

Naast financiële ondersteuning meldt 82% van de ouderenraden ook te kunnen terugvallen op volgende ondersteuning:

- 59% praktische ondersteuning
- 76% logistieke ondersteuning

Men vermeldt hierbij als voorbeelden:

- Kunnen gebruik maken van papier, briefomslagen, materialen
- Kunnen gebruik maken van (vergader)zalen
- Bijkomende financiële ondersteuning
- Hulp van de stadsdiensten/stadspersoneel ...

- ✓ “Voor het seniorenbal kan gebruik gemaakt worden van de gemeentelijke accommodatie en van de hulp van de technische diensten.”

Deze bijkomende ondersteuning wordt bovendien zeer gewaardeerd door de lokale ouderenraden.

Conclusie ondersteuning

Het grootste deel van de bevraagde lokale ouderenraden wordt inhoudelijk ondersteund door een ouderenbeleidscoördinator of ambtenaar voor ouderenbeleid. Zij hebben meestal nog andere werkzaamheden in hun takenpakket. Bijna 1/5 van de lokale adviesraden kan rekenen op halftijdse ondersteuning. De bevraagde ouderenraden melden vooral administratie, secretariaat en een aantal inhoudelijke en praktische ondersteuningstaken als opdrachten van deze medewerker. Daarnaast meldt 40% dat het organiseren van activiteiten tot de taken van deze persoon behoort. Er zijn slechts 3 ouderenraden die begeleiding door een vrijwilliger melden.

De ondersteuning van nieuwe bestuursleden biedt mogelijkheden voor verbetering. De begeleiding van nieuwe mensen verloopt eerder informeel (tijdens de vergadering).

Een derde van de bevraagde lokale ouderenraden vermeldt dat er vorming voor hen voorzien wordt. Zij melden vooral vormingsinitiatieven rond de werking van adviesraden, adviseren, werven van nieuwe leden en efficiënt vergaderen. Deze vorming wordt zeer geapprecieerd en heeft een tevreden publiek. De helft van deze lokale ouderenraden vindt dit aanbod voldoende. De andere helft zou meer vorming kunnen waarderen, en van een groot aantal raden kennen we hun mening hieromtrent niet.

De meeste ouderenraden krijgen gemeentelijke subsidies, hoewel deze bedragen zeer sterk verschillen, en kunnen daarbuiten beroep doen op andere vormen van praktische en logistieke ondersteuning.

Er bestaat dus wel wat ondersteuning voor de lokale ouderenraden, maar vooral wat betreft inhoudelijke ondersteuning doen zich een aantal mogelijkheden tot versterking voor.

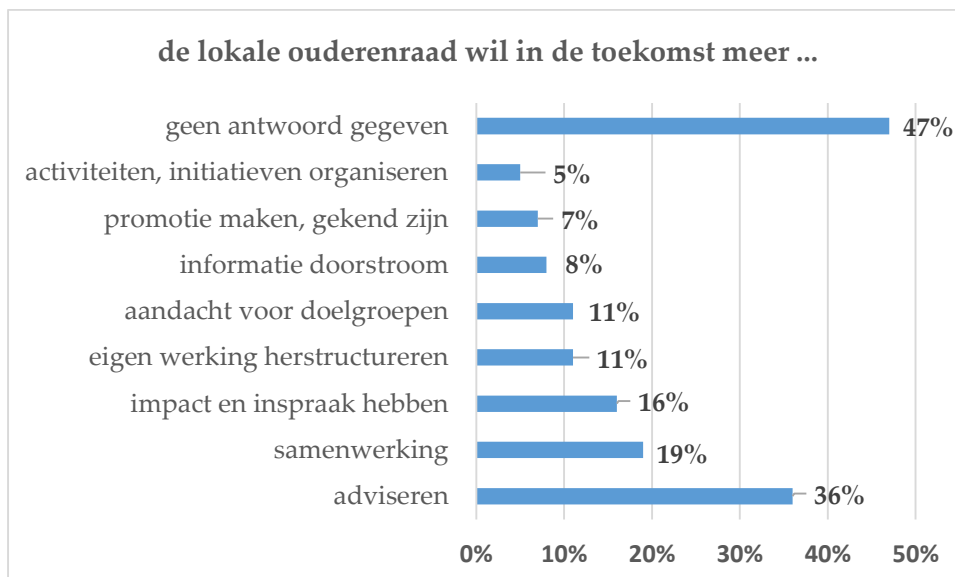
Deel 6: De toekomst

Hoe kijken lokale ouderenraden naar hun toekomstige werking? Waar zien ze mogelijkheden, hoe zien ze de werking evolueren?

23. Kansen voor de ouderenraad: meer adviseren, minder activiteiten?

Op de vraag wat de ouderenraden in de toekomst meer of minder willen doen, werden zeer veel uiteenlopende antwoorden gegeven, die ingedeeld werden in een breed palet aan thema's. Toch komen een aantal dingen boven:

Wat wil men meer doen?

Ongeveer de helft van de LOAR gaf geen antwoord op deze open vraag (47%).

36% van de LOAR die de vraag beantwoordden, geven aan meer adviezen te willen uitbrengen.

- ✓ “We willen nog meer het accent leggen op adviesverlening en het formuleren van voorstellen.”

19% van de LOAR ziet meer mogelijkheden in samenwerking en rol van de ouderenraad als overlegplatform in de gemeente. Er worden hier ook de vraag gesteld naar meer samenwerking en uitwisseling met andere ouderenraden (uit andere gemeenten) en met andere adviesraden. Men verwoordt dit eveneens als het ‘overstijgen van het verenigingsniveau’ in de lokale ouderenraad.

- ✓ “Wij sturen aan op onderlinge afspraken om de activiteitenagenda’s van de seniorenverenigingen op elkaar af te stemmen. Van de stad en het OCMW verwachten we hetzelfde. Nog te vaak vallen activiteiten van lokale dienstencentra, open huizen en woonzorgcentra op hetzelfde moment, in dezelfde wijk.”

16% van de LOAR die een antwoord gaven vinden de impact en de betrokkenheid van de lokale ouderenraad een belangrijk toekomstig aandachtspunt: men wil meer geconsulteerd worden door het gemeentebestuur, meer impact en inspraak hebben in het gemeentelijk beleid, en ook meer respons krijgen op acties en adviezen.

11% van de LOAR ziet de eigen structuur en werking als belangrijke toekomstige aandachtspunten: men wil de ouderenraad herstructureren, de samenstelling herbekijken ... maar ook werken aan verjonging en vernieuwing in de ouderenraad.

Bijkomend ziet men hier ook opportuniteiten voor de manier van werken: 5% van de adviesraden haalde aan pro-actiever te willen werken en op lange termijn te denken. Ze benadrukken het belang van doortastendheid en geven aan korter op de bal te willen spelen.

- ✓ “Meer actieve senioren aantrekken (jongere senioren), zodat ze de nodige ervaring kunnen opdoen om later de oudere op te volgen.”
- ✓ “We bereiken de jonge senioren zeer moeilijk, en het is juist die groep die wil participeren. Maar je kan moeilijk een adviesraad afdanken.”

11% van de LOAR die antwoord gaven vonden het belangrijk in de toekomst meer aandacht te schenken aan bepaalde doelgroepen binnen de ouderenpopulatie: allochtone ouderen, kwetsbare ouderen, kansengroepen, 80+’ers, eenzame ouderen. Indien ook de ‘niet-georganiseerde ouderen’ als aparte doelgroep bijgeteld wordt (8%), geeft samen 19% van de LOAR toekomstige actiepunten rond het betrekken van bepaalde doelgroepen aan.

8% van de responderende LOAR wil meer werken aan informatiedoorstroming en het bevorderen van de communicatie.

7% wil prominenter aanwezig zijn, promotie maken.

5% wil meer initiatieven nemen en meer activiteiten organiseren.

Uit de antwoorden bleek dat een aantal LOAR de vraag vanuit een eerder ‘passief’ standpunt beantwoordden in plaats van te reflecteren naar hun eigen actieve werking: men interpreteerde dit regelmatig als ‘wat moet er meer naar de ouderenraad toe georganiseerd of geïnitieerd worden’. Zo werd bv. het bevorderen van de betrokkenheid vermeld als iets wat door gemeentelijke instanties moet uitgewerkt worden.

- ✓ We zouden meer inspraak moeten krijgen bij het beleid als het gaat over senioren. We krijgen nooit een vraag om advies.’

Minder doen

121 LOAR (85%) gaven geen antwoord op deze laatste vraag.

Van de LOAR die wél antwoord gaven, schreef 76% in de toekomst minder activiteiten te willen organiseren.

- ✓ “De seniorenraad is een adviesraad en geen feestcomité!”
- ✓ “Normaal zijn activiteiten niet echt een doelstelling voor de ouderenraad. We vrezen echter dat het stopt als wij het niet doen.”
- ✓ “Het echte werk zou uitsluitend moeten draaien rond nadenken over het beleid, en adviseren van het beleid. Eigenlijk zijn er nog heel veel zaken die we ooit nog eens willen doen... met pensioen en te weinig tijd ...”
- ✓ “Alleen activiteiten organiseren die niet door de verenigingen worden aangeboden.”

Er werd frequent vermeld dat men algemeen beschouwd tevreden was over de werking van de lokale ouderenraad.

- ✓ ‘We willen de huidige samenwerking behouden.’
- ✓ ‘We zijn tevreden zoals het nu loopt’.

Bedenking tot slot

Het gaat om een uitgebreide vragenlijst. We merken dat de antwoordfrequentie merkelijk zakt vanaf deel 5.

Er wordt ondanks het lagere aantal antwoorden toch de nodige waarde geschonken aan deze antwoorden. De LOAR die geantwoord hebben waren zeer gemotiveerd toch nog antwoorden te noteren:

- Het gaat zoals gezegd om de laatste antwoorden op de vragenlijst. Er is zeker sprake van ‘antwoordmoeheid’.
- Open vragen invullen is veel arbeidsintensiever.

Mogelijks hebben deze antwoorden ook relevantie voor de LOAR die deze vragen niet beantwoordden.

Tien aanbevelingen voor (de ondersteuning van) lokale ouderenraden:

Is de samenstelling van de lokale ouderenraad nog representatief?

1. Lokale ouderenraden zijn stevig gestructureerd en ingebed, maar de (vroegere) vraag naar verjonging wordt nog onvoldoende beantwoord. Om representatief te zijn voor de hele oudere bevolking dient gewerkt te worden aan de aanwezigheid van 'jongere' ouderen (tussen 60 en 70 jaar). Hierdoor zal ook de legitimiteit van de lokale ouderenraad toenemen, en zal de herkenbaarheid voor de brede doelgroep ouderen vergroten.
De aanwezigheid van vrouwen is sterk verbeterd, maar blijft wellicht een aandachtspunt.
2. Eveneens in het kader van een representatieve samenstelling, moet bekeken worden of de lokale ouderenraad voldoende plaats laat voor de inbreng van de individuele ouderen en op welke manier dit kan gebeuren.
3. Aangezien de samenleving steeds diverser wordt, dient ook bekeken op welke mate diverse doelgroepen een plaats krijgen in de lokale ouderenraad. Hoe worden diverse groepen aangesproken, en op welke manier krijgen en nemen zij een plaats in de ouderenraad? Wordt er rekening gehouden met 'andere' doelgroepen dan degenen die 'klassiek' tot de doelgroepen van de lokale ouderenraden behoorden (jonge ouderen, allochtonen, holebi's, 80+, ...)?

Tijd en ruimte voor advisering, (ook) in een brede en nieuwe betekenis

4. Tijd maken voor advisering: advisering is één van de opdrachten van de lokale adviesraden. De opname van advisering als vast werkpunt in de vergaderagenda zal deze taak sterker verankeren in de werking.
5. Lokale ouderenraden zijn zeer divers wat advisering betreft: sommigen adviseren weinig of niet, anderen zien hun opdracht vooral uit advieswerk bestaan. Adviseren hoeft echter niet steeds op de 'klassieke' manier te gebeuren: er bestaan andere manieren om een stem te hebben in het beleid en zo ook adviserend te werken. Zo kunnen bijvoorbeeld contacten of afspraken ook leiden tot een advies aan het beleid. Anderzijds kunnen, naast klassieke methoden nieuwe vormen en methodieken van participatie inspirerend werken om ook binnen de lokale adviesraad op een actuele manier aan de adviesfunctie te werken. Hier ligt heel wat experimenteerruimte voor lokale ouderenraden, waarbij klassieke adviesorganen en nieuwe methodieken van burgerparticipatie elkaar zouden kunnen aanvullen en versterken.
6. Opvolging van adviezen is even belangrijk als het advieswerk zelf. Een aanzienlijk deel van de lokale ouderenraden krijgt weinig feedback op ingediende adviezen. Ook hier kunnen nieuwe (of andere) opvolgmethodieken de effecten van de ingediende adviezen wellicht

verhogen. De impact van de lokale ouderenraad en de betrokkenheid bij het beleid blijken voor verschillende ouderenraden een uitdaging.

Roep naar ondersteuning en vorming?

7. Ouderenraden kunnen meestal rekenen op logistieke, administratieve of inhoudelijke ondersteuning. Het behoud en de uitbreiding van deze ondersteuning is noodzakelijk om de lokale adviesraden ruimte te geven om inhoudelijk te werken.
8. Vorming wordt in veel lokale adviesraden minimaal ingevuld, en dit zowel voor 'nieuwe' bestuursleden, als voor vrijwilligers die zich reeds geruime tijd engageren. Anderzijds is niet duidelijk hoe sterk de 'roep naar vorming' dan wel klinkt... Het is interessant dit verder af te toetsen om zo te bekijken hoe lokale ouderenraden zich via vorming kunnen versterken en hoe de nood aan vorming zich lokaal situeert.
9. Duidelijk is dat een ondersteuningsprogramma voor 'nieuwe' leden van de ouderenraad een bestaande leemte zou invullen. Indien er vormingsmogelijkheden georganiseerd worden voor lokale ouderenraden, worden deze bovendien positief gewaardeerd. Op vlak van ondersteuning liggen heel wat opportuniteiten voor het versterken van de inhoudelijke werking via vorming. Hierbij is enerzijds een rol weggelegd voor de Partnerorganisatie, die ondersteuningsinstrumenten (website) en vorming via train-de-trainer zal voorzien. Anderzijds zal de organisatie van ondersteuning en vorming ter plaatse via andere kanalen opgenomen moeten worden.

Toekomstdromen ouderenraden?

10. Lokale ouderenraden zien zelf de noodzaak aan versterking van hun adviesfunctie. Hierbij geven ze aan contacten te willen leggen en lokaal samen te willen werken. Het vergroten van de impact en de betrokkenheid van de lokale ouderenraad worden als belangrijke aandachtspunten gezien. Ook hier kan gezocht worden naar (ver)nieuw(d)e methodes waarmee lokale ouderenraden effectief aan de slag kunnen. Een vergroting van de impact en betrokkenheid zal een directe weerslag hebben op de motivatie van de vrijwillige bestuursleden en de waardering die ze ervaren voor het engagement dat ze opnemen.

Referenties

Messelis, E. (2004). De werking van de lokale seniorenadviesraden door de bril van 130 voorzitters, in: Wijs over Grijs.

Messelis, E. (2011). Lokale ouderenraden anno 2010: de visie van 173 voorzitters. Brussel: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen.

Verlinden, E. Decreet Ouderenparticipatie: een (nodige) stimulans voor lokaal ouderenbeleid? OCMW-Visies, nr. 3, 2004.

Auteur:
Ilse Janssens

Redactie:
Mie Moerenhout & Veerle Quiryren

Foto cover:
Annemie Balcaen

Verantwoordelijke uitgever:
Mie Moerenhout

Secretariaat Vlaamse Ouderenraad vzw
Koloniënstraat 18-24 bus 7 - 1000 Brussel
Tel.: 02 209 34 51 - 0472 445 313
E-mail: info@vlaamse-ouderenraad.be
Website: www.vlaamse-ouderenraad.be